

De eerste dag op de Christelijke Kweekschool Sneek in 1958 raakten ze met elkaar bevriend, ruim een halve eeuw later zijn ze dat – ook al zagen ze elkaar soms jaren niet - nog. Toen ze een paar jaar geleden gedeprimeerd vaststelden dat het verleden inmiddels belangrijker voor hen is dan de toekomst - „myn ferline is myn takomst” - , besloten ze tot een gezamenlijke roman. In ‘Twee’ belichten Simen de Jong en Klaas Rusticus hun puberteit elk van hun eigen kant.

SIETSE DE VRIES

Ondernemende jongens waren ze toen ze in Sneek voor onderwijzer studeerden. Samen achter het ijzeren gordijn op reis met een brief van Bernard Haitink in hun zak, samen ook op stap om Friese en Vlaamse kunstenaars met elkaar in contact te brengen. Dingen waar de gemiddelde kweekschoolleerling niet eens van durfde dromen.

In alles waren ze tegengesteld aan elkaar, in feite zijn ze dat vijftig jaar later nog. Wat ze gemeen hebben is dat ze gezamenlijk of los van elkaar van de hak op de tak springen en voortdurend hun oordeel bijstellen. Het ene moment lijken ze vrienden voor het leven, het andere „wisten (ze) van elkaars bestaan”.

Simen de Jong is klein van stuk, draagt een gangbaar colbert, oogt met zijn grijzende, dikke haar als een goed geconserveerde zestiger. Klaas Rusticus is bijna een kop groter. De nonchalante manier waarop hij zijn laatste haren heeft geordend en de tamelijk willekeurige combinatie van zijn kleding verraden artisticeit en enige afstand tot de banaliteit van het dagelijkse leven. De eerste bracht zijn jeugd door in Bolsward, de tweede in Sneek. Ze zijn getekend door de strenge geloofsbeleving van hun ouders, maar hebben dat op een heel verschillende manier verwerkt.

KABOUTERS

Simen is de zoon van E.S. (Elke Simens) de Jong, jarenlang journalist van het Bolswards Nieuwsblad en propagandaleider fan de Kristlik Fryske Folksbibliteek. Als oudste van acht kinderen wordt Simen van jongs af - stelt hij terugkijkend vast - geplaagd door een overdreven verantwoordelijkheidsgevoel, altijd bereid zich naar een ander te schikken. Hij ging weliswaar zijn eigen weg, zat rond 1970 bijvoorbeeld voor de Kabouters in de gemeenteraad van Amsterdam, maar vindt zelf dat hij altijd meer waarnemer dan deelnemer is geweest.

Klaas Rusticus is de zoon van organist en muziekleraar IJbe Sjoerd Rusticus uit Sneek. Zijn grootouders veranderden tijdens hun leven achttien keer van kerkgenootschap, zijn vader kreeg van zoveel geloofsijver een behoorlijke tik mee. Het grote verschil met Simen de Jong is dat Klaas Rusticus enig kind was. Voor hem is het altijd vanzelfsprekend geweest dat hij het middelpunt van de aandacht was.

Simen de Jong: „Dat is nooit feroare. As ik in

seal yn stap, sykje ik ûnopfallend in plakje oan 'e sydkant, de measten fernimme net iens dat ik der bin. Mar as Klaas troch de doar komt, geane alle eagen syn kant út. Klaas wie iennichst bern, alles wie foar him.”

Typerend is dat Rusticus in ‘Twee’ aanzienlijk meer ruimte voor zich opeist dan De Jong. De eerste heeft 184 pagina's nodig voor zijn verhaal, de tweede volstaat met 119.

SEKS

Als kind uit een preuts milieu wist Simen op de kweekschool nog nauwelijks wat seks was. In ‘Twee’ beschrijft hij een aantal verkeringen, waarin zijn alter ego Caspar de uitnodigende signalen van meisjes domweg niet opvangt. Hetzelfde gebeurde als Simen en Klaas – hij heet Florian in de roman - tijdens vakantie reizen in één hotelbed slapen. Florian kijkt naar Caspar, raakt hem aan, „wil brieven schrijven op zijn rug”, Caspar negeert dat alles of draait zich om.

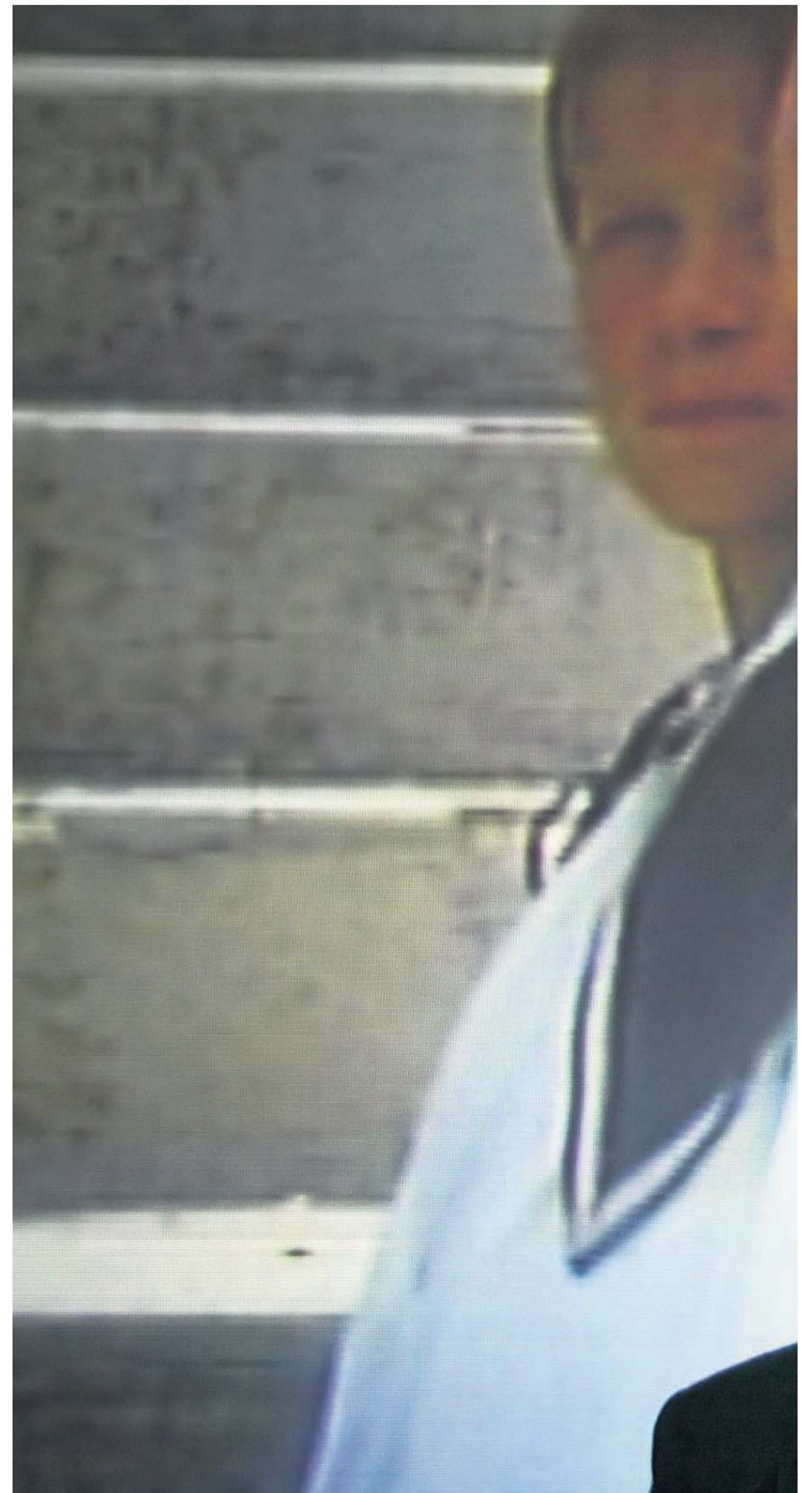
Simen: „Ik hie gewoan net yn 'e gaten wat er woe, al hie ik tagelyk wol it gefoel dat it net hearde. Mar miskien kaam it ek wol troch de geuren. Ik wit noch presys hoe't alles rûkte. Yn dy tiid krigen je ien kear yn 'e wike of yn 'e fjirtjin dagen in skjinne ûnderbroek oan. As alles nei lavendel of roazen rûkt hie, hie ik miskien wol oars reagearre.”

In de ogen van Simen was Klaas een man van de wereld. Hij trok zich van niemand iets aan, durfde alles, ging volkomen zijn eigen weg. Hij was belesen en een begaafd musicus, kon goed acteren, voerde het hoogste woord, wist waar in Sneek de ‘vieze boekjes’ onder de toonbank lagen. Terwijl Simen nog steeds niet wist wat seks was, had Klaas al tientallen homoseksuele ervaringen gehad.

Maar er was ook een andere kant. Klaas Rusticus: „Simen maakte overal deel van uit. Hij was lid van een groot gezin, speelde in muziekkorps Oranje, zat op voetballen. Ik hoorde nergens bij, liep op zondagmiddag met mijn ziel onder de arm door de straten van Sneek. Alles wat ik wist, wat ik deed, was nood. Ik kon geen kant op met mijn gevoelens.”

VERLIEFD

Het woord ‘verliefd’ gebruikt hij liever niet, als jongen van achttien, negentien kende hij daarvoor zijn eigen gevoelsleven niet goed genoeg. „Lichamelijk voelde ik me tot Simen aangetrokken. Hij was een mooie, aantrekke-

De gewone jongen en de eenling